

Kovács János (Mesterszállás,1955. január 2. – Mezőtúr, 2023. december 17.) emlékezete, avagy csodák vidéken is vannak...

Valamikor a magyar elmaradottság leküzdésére Párizs jelenti a csodát. Batsányi János óta a radikális magyar költők egy része (például Petőfi Sándor, Ady Endre, Illyés Gyula, József Attila) előtt Párizs a viszonyítási pont. Batsányi így kiált: „*Hív jobbágyitoknak felszentelt hóhéri! / Jertek, s hogy sorsotok előre nézzétek, / Vigyázó szemetek Párizsra vessétek!*” (1789). 1906-ban *Páris, az én Bakonyom* Ady Endrét, „*Hunnia új szegénylegényét/ Őrzi nevetve*”. Párizs Adynak menedék, a szabadság helye, mert, mint mondja: „*Nagy az én bűnöm: a lelkelem. / Bűnöm, hogy messze látok és merek.*”

Pedig hát csodák nemcsak Párizsban, hanem a magyar vidéken is teremnek...

A Békés megyei pusztaszenttornyai majorságán írta jó két évig Eötvös József a *Magyarország 1514-ben* (1847) című kritikai realista történelmi regényét. Pusztaszenttornyát híressé Justh Zsigmond parasztszínháza tette -- 1890 és 1894 között. Justh maga írja: „*Mi itt egy kis színtársulatot toboroztunk össze Fesztyné Jókai Róza komámasszonnyal és Czobelékkal, mégpedig csupa szabad és pusztaszenttornyai földművesekkel. Játszottunk ezekkel Shakespeare-t, Molière-t és népszínműveket.*” Mellesleg említve, Justhnak 1891-ben Párizsban -- franciául -- nagy sikerrel megjelent műve *A puszta könyve*.

A szerkesztő nem akarta elhinni, hogy Pusztatúrpásztón született 1893-ban, egy zsidó családban, Kellner Sándor László, azaz Korda Sándor, a híres filmrendező.

Felsőrácegrespusztán, egy uradalmi pusztán született Illyés Gyula, a *Puszták népe* (1936) költője-írója, aki Petőfi leghívebb és legsikeresebb hazai és külföldi népszerűsítője volt.

Egy Finta Sándor nevű kisbojtárra Ecsegpusztán talált rá a kitűnő néprajzos Herman Ottó. Finta Amerikában híres szobrász lesz, a kint élő magyarság egyik szellemi vezetője. 1938-ban New Yorkban ő készíti el az amerikai függetlenségi háború legendás magyar huszár ezredesének, a karcagújszállási Agbura (Fábricy) Kovács Mihálynak a híres domborművét. Finta Sándor egyébként a saját maga gyermekkorának néprajzi hitelességű ihletésében írta meg, angolul, az Amerika-szerte ismert ifjúsági regényét, *A kisbojtárt* (1932).

Trianon (1920) után a népi írók is feltárják, hogy a sanyarú sorsú magyar vidékkel kellene kezdeni valamit! Sokkal jobban szabadítsuk fel nemzeti erőnket, a parasztságot! Biharugra fia, Szabó Pál, a „szép szegénység írója” még Japánban is ismert lesz a *Lakodalom*,

Keresztelő, Bölcső (1942, 1943) című regényeiből készült *Talpalatnyi föld* (1948) című film révén.

Szerencsére, a vidéken, küszködve, de még ma is -- Adyt idézve --, „*Az Élet él és élni akar,*” hát segíteni kell rajta! Ezt csinálta egész életművével a karcagi Körmendi Lajos, aki Sarkady Sándor szavaival élve, „*sokat tett a nemzeti irodalomért, a tájhazáért, a Nagykunságért, népünk felemelkedésért.*” De közöttünk, a vidéken él a már Kossuth-díjas karcagi Györfi Sándor is, jelen Magyarországának egyik legnagyobb szobrása. Aki egyenesen kimondja, tiszta vizet öntve a pohárba: „*Én tanyasi ember vagyok. Kunlapon születtem. Karcag az én Párizsom.*”

Csudák tehát a magyar vidéken is voltak, vannak és lesznek!

Lám, ilyen sajátos csoda volt Mesterszállás könyvtár-népművelés szakos könyvtárosa, katolikus írója, Kovács János is. „Egy igaz ember”, akinek újságírói, lapszerkesztői tevékenységét mindvégig az önzetlen, segítő, felkaroló szándék vezette. „*Sok ilyen ember kellene vidéken, hogy megmentjük ezt a hazát*” – így köszönte meg Sarkady Sándor soproni költő, karcagi öregdiák, János legelső könyvét, a ***Nagykunsági Tükör*** című esszékötetet. Mert bizony csoda, ha valaki azért ír-küzd, hogy a globalizáció lelkileg ne süllyessze el a Kunságot! A rendszerváltás tapasztalatainak megdöbbentő „siralmas énekű” összegzése a kötetet táró *Epilógus*. Olyan messze áll ötöle még az evidens alapértékeken is folyton ironizáló, olyankor megbocsáthatatlanul öncélú posztmodern, mint Makó Jeruzsálemtől. Egy részletét idézzük is, annyira fontos! „*A globalizáció rengeteg szemetet zúdított az országra, dologi, anyagi, szellemi, kulturális téren. A kistelepülések nem tudnak előre haladni, legyen bár egy-egy falunak önérzetes, dolgozó, értékeit megbecsülő lakossága. Ebbe azonban nem lehet az embernek egykönnyen belenyugodni. Hiszen nagyon szomorú lenne az, és az országnak is nagy veszteség, hogyha már a nagy történelmi és kulturális múltú vidékek is elindulnának a sorvadás, a hanyatlás, az elnéptelenedés útján. Elveszítve a népességen kívül a vidékek egyedi, csak rájuk jellemző vonásait, arcukat, kultúráját és hagyományait, amelyekkel éppen hazánk egyetemes értékeit gazdagítják, színesítik.*” Kovács János nagyszerű missziót hajt végre, amikor megjelennek nála a települések: Mesterszállás, Tiszazug, Kunszentmárton, Mezőhék, Mezőtúr, Túrkeve, Karcag, s amikor megjelenik a szellemileg ide is kötődők egészen népes sora, közöttük Tőkés László, Talamasz Lajos, Seres Katalin, dr. Barna Gábor, Györfy István, Németh Gyula, Szegedi Kis István, Herman Ottó, Csukás István, Galgóczi Erzsébet, Csokonai, Petőfi, Hegyfok Kabos, Paulus Alajos, Sinka István, József Attila, dr. Tóth Albert. Ha valaki egyszer feljegyezi azt, hogy a Karcag főterén

álló, Györfi Sándor alkotta *Németh Gyula szoborról* (1990) kik mondták el a legfontosabbakat, akkor Kovács János kultúrtörténész neve biztosan köztük lesz, pedig csak főképp a karcagi „koporsós” kapu jelképiségét emeli ki. Mégis ez az őszinte hang, ez a vallomások magyarságtudat-kuntudatápolás ritkaságszámba megy! Ennél szebben, hatásosabban, szívet-lelket gyönyörködtetőbben róla szólni alig lehet.

Felemelő volt, hogy Kovács Jánost közel harmincan kísérték el otthonról Karcagra, amikor bemutattam a Karcagi Nagykun Református Gimnázium diákjaival, Kele János és Domján Sándor 12. B osztályos tanulókkal, 2009. november 7-én, a könyvét: --, *Mert ő a mi Janink!*” Többen akkor tudták meg Karcagon, hogy ő egy nagyon tájékozott, nagyon művelt, figyelmet érdemlő konzervatív közösségi ember, aki a népi írók nyelvén ír, anélkül, hogy epigon lenne. Az 1990 augusztusa óta írt-szerkesztett, a hűségével ellenálló *Falufigyelője* világító őrtorony a Nagykunság végvidékén. Országosan nézve is egyesül álló teljesítmény. 2010. március 15-én Kovács János, a mesterszállási *Falufigyelő* főszerkesztője Lant és Toll díjat kapott. Engem örömmel tölt el, hogy az alkalomhoz illő laudációt „én mondtam el”, azaz az első könyvhöz írt dicsérő méltatásomból, az előszóból állították össze az arra érdemes illetékesek. *„A mesterszállási Falufigyelő főszerkesztője küldetéses, izig-vérig lokálpatrióta ember. Megvan a felkészültsége, az akaratereje, a stílusa, a tudása, a folyton égő lelkiismerete. A veszélybe került nagykunsági kultúra megőrzéséért harcol a tollával. Ötvennégy éves, hithű katolikus. A népi írók utóda-rokona. Próbálkozásait kezdettől fogva a >népben, nemzetben<való, Veres Péter-i felelősségteljes gondolkozás jellemzi, amikor értékeket keres és mutat fel, erkölcsi tisztásokat, igaz embereket, helytállásokat. Együtt érző szíve mindig a kifosztottaké és földönfutóké. Kovács János éppen húsz éve szerkeszti alázattal egy faluban, Mesterszálláson a Falufigyelőt, a havi lapot...”* És ma is igaz, a még ma is élő, immár 33 éves *Falufigyelő*, János fő műve, ismeretterjesztő, hagyományélő célkitűzéseivel és mindmáig fennálló gyakorlatával, bizony, egyedülálló országos csoda a magyar sajtó történetében!

Második könyve, a ***Búcsú*** (2011) egyöntetűbb, mint az első. Borítója és az illusztrációk Sinkó Veronika grafikusművész alkotásai. A mesterszállási Községi Könyvtár és Művelődési Ház adott otthont a bemutatónak, Barna Gábor néprajztudósnak és jómagamnak, illetve Szabó Viktória és Olasz Ákos 5. osztályos tanulóknak. A ráhangoló *Előszóban* Barna Gábor kiemeli az írói célkitűzés nemességét. *„Mindenütt és mindenkor értékeket keres, mert értéket kíván és tud felmutatni, és a közösséget szeretné erősíteni. Mert tudja, hogy ezek a megmaradás feltételei: összefogás a keresztény és emberi értékek alapján, önzetlen*

áldozatvállalás, a közösségépítés. / Kovács János ezért példaképeket keres mindent viszonylagossá tevő korunkban, és talál: katolikus vallásunk hőseiben, a szentekben, a mesterszállási lelkipásztorokban, művészekben és tudósokban – a múltból, a közelmúltból és a jelenből. Mellettük pedig észreveszi, és interjúiban megszólaltatja a hozzá hasonlóan gondolkodó pályatársakat is. Akik ugyanúgy ragaszkodnak ezekhez az értékekhez és a szülőföldhöz, mint ő.” Valóban, szinte hihetetlen, milyen erővel tud szimbolikus sorsokat felmutatni – Szent Mihály, Szent Márton, Szent Kristóf, Mikulás, Árpádházi Szent Margit, Árpádházi Szent Kinga, Árpádházi Szent Erzsébet -- fennkölt nyelvezettel, veretes hangnemben teremtve kedvet az otthoni, a falubeli tisztán éléshez. Kovács János lelkében a kis közösségek összefogása, harca elsősorban nem a provincializmus ellen folyik, hanem az ellen a sárkány ellen, amit úgy hívnak, hogy globalista világrend, amelynek a „magyar csoda” helyébe csak piacnak kellettünk. Nagyon pontosan tud párhuzamokat vonni a jelen és a múlt között, hozzá fűzve korunkról alkotott igazságos ítéletét. A fontos kérdésekről beszélget ő Horváth Sándor mesterszállási plébánossal, Szabó Imre helytörténésszel, Sinkó Veronika grafikusművésszel, Józsa László kunszentmártoni helytörténésszel, dr. Barna Gábor néprajzkutatóval, Rényes Imre plébános úrral, Bálint Vilmos plébános úrral, Péntek Ágnes öcsödi református lelkész asszonnyal is.

Na és hát a koronát ebben a könyvben az író a gyönyörű *Jászkunsági betlehemesre* teszi. Mert nemcsak pontosan szerkesztett, íveltetett, díszített esszéit, riportjait olvashatjuk itt, hanem az 1988-ban írt szépirodalmi munkáját is, amivel használni akar. Amelynek volt is több előadása, egészében vagy részleteiben Mesterszálláson, Mezőhéken, Tiszaföldváron, Mezőtúron, Túrkevéen. A humoros, négy jelenetből álló karácsonyi játékot mindvégig eleven, életszerű szereplők játsszák. A hús-vér alakok megszólalásaikban kitűnően jellemzik önmagukat. A magyar szólások nyelvi ízei felejthetetlen élményt jelentenek nemcsak az olvasónak, hanem az ott gyakorló, ünneplő kis közösségeknek és nézőiknek is.

E könyvének sikerét is fémjelzi, hogy a vidéket éltető szerzője, ismeretterjesztő tudósa-újságírója 2012-ben a Nagykun Kapitányok Tanácsától Illéssy János-díjat kapott.

Nincs megállás. A következő kötete a *Hétköznapiak* (2013). Már a címe is hatalmas tárházat sejtet. Ez a legvaskosabb mind között, 522 oldalas. Címlapja a jóbarát Prekup János grafikájának felhasználásával készült. A hátapon a szerzőről készült fotó a kisújszállási Papi Lajos fotóművész munkája. Volt szerencsém ezt a kötetet is lektorálni, és hozzá *Utószót* írni. Hála Istennek, még vannak lelkesítő értékeket felismerő, nagyra hivatott lelkek ezen a tájon!

A *Hétköznapi*kat Mezőtúron mutattuk be. Segítőim Szabó Viktória és Olasz Ákos voltak, a mezőtúri Református Kollégium 7. osztályos tanulói, János földije, hívei, hűséges kis barátai.

János barátunk nem hazudtolja meg magát. Mesterszállásról, a Nagykunság csücskéből, mint egy arkhimédészi pontból kitekintve az egész nagykun tájhoz, mintákat keres továbbra is, és lel is benne a falujának. Ezzel az ő elhatározásával a küldetéses izzású újságíró – most már azt is mondhatjuk -- a faluja mindenese, lelki gyámolítója, „lámpása”, „fáklyája” lett. Megjött az étvágya. Egyrészt, ahogy a parázsló hazaszeretetével ragaszkodik a szülőföldjéhez, másrészt, szinte hihetetlen, de a katolikus hite fennkölt nyelvezetével patetikus hangnemben szólva a közösségéhez, olyan szimbolikus sorsokat tud továbbra is felmutatni, hogy azáltal igazolást, kedvet teremt a falubeli tisztán éléshez. Biztos történelmi tudással, kortársi ismeretekkel kalauzol el bennünket a Nagykunság múltjában, jelenében. Nála állandó mozgásban, egymásra vonatkoztatásban él a múlt és a jelen. De rejtve vagy kevésbé rejtetten-- a magyar értelmiségi felelősségteljes szociális érzékenységéből fakadóan – valami állandó szomorúság, mélabú is van ezekben a hétköznapi írtásokban.

A meditáló író maga vallja a kötet címadó *Hétköznapi* (2012) esszéjében: „*Talán ezek az írások, így együtt, valamit elmondanak erről a korról, amelyben a szerző – sok ezernyi kor- és sorstársával együtt – bizony sokat csalódott, szenvedett, és idestova kezdi a saját bőrén megismerni a létbizonytalanságot, erősen veszélybe kerülve megélhetése és munkahelye is.*”

Mi a módszere? Az interjúk legtöbbször kitűnő portréval kezdődnek, aztán a jól bevált kérdések rendre megszólaltatják a vallomások önportét. Az örökmozgó Kovács János, akinek ünnepszámba megy egy-egy megyebeli megnyitón, könyvbemutatón való részvétel, interjút készít a Munkácsy-díjas Lóránt János Demeter festőművésszel, a Balász Béla-díjas Paulus Alajos filmrendezővel, a József Attila-díjas Sarusi Mihály íróval és Ötvös László tudós pap költővel, modern prédikátorral is.

A kötet három kitűnő, Ady Endre és Móricz Zsigmond művészi magaslatára emelkedett tárcával kezdődik. Ezek a *Kánikula* (1990), a *Bál után* (1990), és a „*Mondd, te kit választanál?*” (1990). A *Disznótor* (2006-2011) című esszéje szépirodalmi igénnyel megírt kultúrtörténeti remek. Pazar részletességét bármelyik néprajzos megirigyelheti. Kovács Jánosnak ez a könyve nagyon sok embert megszólított, és sok emberhez szólt, ezért sikerre számíthatott.

A *Vidékkönyvnek* (2015) már a címlapja nagyon megnyerő! Papi Lajos fotóművész *Kánikula* című fényképét ábrázolja. Rendkívül kifejező: az előtérben a napraforgótábla, a

háttérben egy tanya és udvara hátsója, lombos akácfákkal az izzó napsütésben. Hát még a cím neologizmusa, egyéni írói leleménye az elkötelezettség kifejezésére. A könyvet Mesterszálláson mutattam be a Községi Könyvtár és Művelődési Házban, az elmaradhatatlan Szabó Viktória és Olasz Ákos segédletével, akik immár a Mezőtúri Református Kollégium 9. osztályos tanulói voltak, 2015. augusztus 21-én.

Olyan jó, hogy a *Vidékkönyv* művelődéstörténész vénájú újságíró – Kisújszállást, Karcagot, Mezőtúrt, Pusztapót illetően is – mi mindent tud Móricz Zsigmondról! Bárha így ismernék Móriczot a ma tanító tanárok, mint ő, ahogy az kiderül a *Móricz Zsigmond Nagykunsága* (2012) és az *Egy remekmű előtörténete* (2013) című cikkeiből.

Nem jelent meg olyan – akárcsak valamelyest is a mi vidékünkhez köthető – könyv, amelyről Kovács János ne tudott volna, amelyet ne vett volna meg, vagy ne olvasott volna el, és ne lenne róla – ismeretterjesztő magaslaton – véleménye. Neki ez a gyűjtés és adás az életformája volt. Néhányat fel is sorolunk a *Vidékkönyv* könyvismertetéseiből. Szerepi Nagy Attila: *Karcagi legendárium* (1999), Józsa László: *Megszentelt kövek* (2000), Balogh János: *Túrkevéttől Óceániáig* (2004), Körmendi Lajos: *A táltos kincse* (2005), Sarusi Mihály: *Írni, Csabán* (2006), Bellon Tibor: *Beklen* (2006), Tóth Boldizsárné: *A pokol tornácán* (2007), illetve: *Sorsok és tragédiák* (2010), Kárpáti Jenő: *A messze látó pásztor* (2009), Hetagurov Koszta: *Oszét líra, oszét nyelvből fordította Kakuk Mátyás* (2011), Szűcs Sándor: *A puszta utolsó krónikása* (2013). Bartha Júlia és Horváth György kiadásában: *Kun történetek a régi időkből (Zádor és Ágota, Kun Erzsébet)* (2013); Mándoky Kongur István: *Kunok és magyarok* (2013), Kunkovács László: *Pásztoemberek* (2014), Rideg István: *Körmendi Lajos világa* (2014).

Milyen kár, döbbenünk rá, hogy nem tanítják (meg sem említik!) a Nagykunság iskoláiban a magyarság e kis, mindössze 700 ezer fős keleti rokon népét, az oszétokat! Milyen megkapó hódolattal ír Kovács János Kunkovács László könyvéről! „*A talán több évezredes magyar pásztorélet, pászorkultúra eddig legnagyobb, legtökéletesebb és leggazdagabb enciklopédiája született meg a kötet megjelenésével.*” Körmendi Lajosról szólva milyen remekül tud sommázni. „*Mélyen és erősen kötődött szerelmetes szülőföldjéhez, a Nagykunsághoz, Karcaghoz, mélyen kötődött a nemzetet megtartó és megújító hagyományokhoz, vonzódott a történelem által megnyomorított, padlóra küldött egyszerű emberekhez, és az élet apró, egyszeri csodáihoz.*”

A *Vidékkönyv*nél maradva *Két halhatatlan portré* (2013) című hosszabb esszé Kuncz Aladár (1886-1931) és Finta Gergely (1883-1946) igaz barátságáról szól. Kuncz Aladár

regényében, a *Fekete kolostorban* (1931) Finta Gergely, Túrkeve szülötte Zádory Oszkár néven szerepel. Az első világháború idején együtt raboskodnak egy francia börtönszigeten. Egyébként Finta Gergely, „*A nagykunsági puszta önérzetes és tehetséges fia, aki eljutott az élet napfényes csúcsaira, a legjobb francia szobrász, Rodin mellett dolgozhatott.*” 1919-ben térhetnek haza. Finta Gergely „*1933-ban Kuncz Aladár sírjára elkészítette „Krisztus-fejes” sírkövét.*” Az esszé utolsó mondatai szinte a lelkiismeretünket szólaltatják meg. „*A Fekete kolostor egyike azoknak a fontos könyveknek, amelyeket legalább egyszer az életben minden embernek el kellene olvasnia. Utána talán a maga életét, a maga sorsát már nem is látná olyan reménytelennek.*”

E könyv remeklése a *Lovak* (1994) tárca, *Édesapám emlékezetének* ajánlva, költői prózában.

Mindeddig Kovács János írt legakkurátusabban a Csíkos Sándor színművész és nagykun kapitány által 2004-ben Berekfürdön megálmodott és megindított költészeti ünneplésekről (*Nagykun Vers- és Prózamondó Verseny*. 2014).

Megtisztelők és örömök a köszöntői (*Barna Gábor köszöntése*. 2014, *Szerepi Nagy Attila köszöntése*. 2014).

A lokálpatrióta újságíró, aki oldotta a görcsöket, különösen kedves gavallériával viszonyul a kiállításokhoz.

Ennek a figyelmes és körültekintő Nagykunság-figyelőnek a kisujjában van a tájhaza életének minden csínja-bínja. Ezért mert és tudott *Vidékkönyvet* írni róla. Mert csodák vidéken is vannak! Csak észre kell venni...

Legutolsó, ötödik kötetét -- „*Megfogyva bár...*” (2016) -- is én lektoráltam, amelyet aztán Serfőző Simon jelentetett meg 2016-ban, Miskolcon, a Felsőmagyarország Kiadójában. „*Ilyen írások kellenek ide!*” – mondotta örömmel. (Az eddigi négy könyvét mind a karcagi Barbaricum Könyvműhely jelentette meg.) Ezt az utolsó könyvét azután elküldte János barátom Gulyás Imre barátunknak is, az *Apáink a Donnál* (2000) eposz költőjének, aki hálából az *Egy falu arcai. Tiszanána ma* (2019) című jelentős szociográfiai művét dedikálta neki. „*Kovács János lapszerkesztő úrnak, a kispróza kiváló művelőjének teljes tisztelettel és szeretettel: Gulyás Imre. Debrecen, 2020. november.*” „*Ez a remeklés egy alkalmi vonatútra való*” --mondotta Imre, aki a könyv ötven kisesszéjét majdnem el is olvasta Debrecentől Budapestig. „*Jó útitárs volt.*”

De nemcsak a *Falufigyelő* egyedülálló Mesterszálláson (és Magyarországon), hanem a *Régi mesterszállási családok, képek-sorsok* (2016) is! Folytatása a *Régi mesterszállási*

családok 2. Képek-sorsok (2017) és a Régi mesterszállási történetek (2017) Közösen írták, szerkesztették Farkas Imre, K. Farkas Dóra. Kovács János. Történelmi érdemük az, hogy egy falu közös emlékezetét mozgósították az utolsó pillanatban. Hiszen ezek a vallomások, ezek a mementók felidéznek a régi halottakat. A megannyi apró halotti beszéd most lerögzíti a múltat. „A lakosok nagy tettet hajtottak végre: szinte a tudatalattiból hozták vissza a falu emlékezetét, vagyis az írók -- egyénekként – a tudatalattit emelték a felszínre, ezúttal közösségi szintre, a falu közös emlékezetébe, erősítve ezzel az összetartozásuk érzését” -- írtam az Agraria folyóirat 2018. évi téli számában. A múlt egy nagyszerű közösségi alkotásban segíti éltetni a maiakat. Ez is egy vidéki csoda. „Képzeld, felbolydult a falu – telefonált nekem Kovács Jani barátom – senki se akar kimaradni az őseinek a képeivel, mindenki képeket gyűjt! Az utódoknak talán már nem mondott volna semmit. Csak bámulták volna, hogy ki ez, mi ez, és kidobták volna. Így viszont közkinccsé vált a múlt!” Tagadhatatlanul eufóriás a pillanat. „Éreztem közben azt az erőt, amit csak a múlt és az ősök tudnak adni az embernek. Áldott legyen az emlékezetük!”

János minden könyvét én lektoráltam, és az utolsót kivéve, én mutattam be. Tudom tehát, **vidéki csoda az, hogy ő, Kovács János soha nem a maradiság ellen küzdött, hanem a megmaradásért harcolt**, miután, mondhatni, „a fejlődés ára”, a rendszerváltoztatás, a privatizáció „egy háborús méretű kárt okozott” a népünknek, mert sok-sok szép és világraszóló eredménye letűnt és semmivé válóvá lett. (Régen beszéltük Jánossal: van valami igazság a korabeli egyszeri ember népi bölcsességében is: csak azok adják el könnyen a hazát, akik nem könnyeztek meg érte.) Én igazat adok a lelkesen felhívó, telefonáló Kovács Jánosnak. „Nagyon fontos ez a fogalom az életünkben, hogy haza, szülőföld. Sajnos, a mai világban egyre kevesebb embernek mondanak valamit ezek a fogalmak. Nekem még ezek elevenen élők, amelyek tettekre, alkotásokra serkentenek.”

A világeletemben önzetlen János barátunk-testvérünk valóban örökmozgó volt, rendületlenül járta a szeretett vidékét, minden jelentős eseményen ott volt, kiállításokon, művésztelepen, lovas napokon, könyvbemutatókon, búzaszentelőn, falunapon, aratóversenyen, Szent István napon, a Karcagi Birkafőző Fesztiválon, mindenféle népi ünnepeken, vigasságokon. És büszke volt, hogy tagja lett a Kunszövetségnek! Örömmel fogadják és kérik segítő elhivatott gondolatait, meglátásait a tájegység lapjai is, például a mezőtúri Lämpás, a túrkevei-szolnoki Jászkunság, a jászberényi Redemptio.

Betegségem meggátolt abban, hogy részt vegyek János barátom temetésén. De kapom a hírt, hogy Mesterszálláson tele volt a temető. Amint hallom, a gyászszertartás búcsúztatói is hozzá méltóak voltak. Felkaroltja és ifjú barátja, a hű Olasz Ákos egy maga választotta

Erdélyi József-verset mondott el öreg barátja sírjánál. Ami telitalálat volt. A *Reggel* című egyszerű dalremeklést hajdanán mintha csak éppen róla írták volna. A vers hangulatváltásaiban a gyermekkort, a felnőttkort és az öregkort idézi meg a népi költő egy-egy gyönyörű versszakban, könnyeden, mégis mélyen, meghatóan, szimbolikusan. Idézzük hát a legegyszerűbb modern költőnk eme versének utolsó versszakát, mert annyira megkapó, annyira méltó az utóbbi öt hónapjában a tüdőbaja, az agyvérzése következtében sokat szenvedett barátunk, testvérünk emlékéhez, akinek, mint mondták is sokan, már valóban megváltás volt a halál!

*„Egy szép reggelre gondolok,
és mosolygok és meghalok.
Kék lesz az ég, ragyog a nap,
megyek magas fenyők alatt,
kezemet fogja holt apám,
s megszólal egy rigó a fán.
Azt mondja majd az a rigó,
hogyan élni szép, hogyan élni jó,
de halni szebb, de halni jobb,
s én mosolygok és meghalok.”*

Kovács János barátunk meghalt. Eltemettük. A hiánya nagyon fáj. De a művei fennmaradtak, és tovább élnek, éltetnek, hatnak, ha olvassuk őket...

Karcagon, 2023. december 26-án, karácsonykor, István napján

Rideg István